

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban

Nr. 750.

REDACTIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Loc

deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se in-

napoiază.

ROMÂNUL

Pentru ziaristii noștri.

Arad, 31 Martie.

Ziarele noastre au publicat zilele trecute un lung și amănunțit raport al Fundațiunii ziaristilor români. Cetitorii vor fi constatat cu surprindere că marimimoasa fundațiune făcută acum vre-o 4 ani de d. Dr. Ioan Mișu a luat o dezvoltare neașteptată, un avânt neobișnuit pentru asemenea așezăminte.

Acum 4 ani, când d. Mișu a surprins lumea românească cu hotărârea sa, rod al unei chibzuirii mature și pătrunzătoare, al unei înțelegeri perfecte a nevoilor noastre publice, noi ziaristii am fost poate cei mai sceptici. Am apreciat, precum e firesc, nobila intențiune a fondatorului, dar ne întrebam în gândul nostru dacă vom apuca vre-odată timpul când vom vedea fondul îndoindu-se și producând atât cât e neapărat necesar spre a începe distribuția ajutoarelor pentru ziaristii bolnavi sau doritori de studii. Cunaștem cu toții prejudecățile nu totdeauna lipsite de oarecare temei — pe cari societatea românească le are față de noi; știam că interesul pentru cauza noastră se izbește de multe piedeci, de sărăcia generală, de indiferență, de neînțelegere și chiar de disprețul celor mai mulți.

Raportul epitropiei Fundațiunii, publicat deunăzi ne dă însă cea mai categorică desmintire. El ne spune că societatea românească nu este atât de lipsită de înțelegere pentru nevoile presei și ale muncitorilor ei. În timp de patru ani Fundațiunea s'a urcat la suma de vre-o 70,000 de cor. Lumea noastră nu și-a refuzat obolul acelor ce își jertfesc munca, nervii, libertatea personală și adesea sănătatea și viața propagandei naționale prin scris. Proverbiala noastră sărăcie a rodit totuși o sumă însemantă. Se dovedește încă odată că dacă îl lucrezi bine, pământul cel mai slab trebuie să aducă roade relativ bogate.

Se înțelege că nici sumele însemnate adunate de epitropia Fundațiunii nu au ieșit de bună voie, oarecum din propria lor inițiativă din buzunarele publicului. Cineva a trebuit să intervieve, să organizeze o întreagă propagandă, largă, stăruitoare, energică și bine condusă. Acest cineva a fost — de ce nu am spune-o? — d. Ioan I. Lăpădatu, secretarul Fundațiunii și directorul „Băncii generale”. Fără a micșora meritele celorlalți membri ai epitropiei administrative — întrucât ele sunt reale — trebuie să spunem că noi ziaristii datorăm, alături de d. Mișu, recunoștință. În locul întâi, dezinteresării dlui secretar.

Dintre sumele mai importante, strânse cu acest chip se cuvine să amintim fondul adunat cu ocaziunea morții regretatului Dr. Aurel Mureșianu (3893.80 cor.), fondul Eleftera și Dr. Teodor Mihali (5000 de cor.) și importanta sumă dăruită de d. Anton Mocioni (10,000 de cor.) În sfârșit, cea mai mișcătoare

și încurajătoare pentru noi din toate e poate suma diferitelor mici contribuiri cari în doi ani (1912—1913) s'au ridicat la cifra considerabilă de 21,310.40 de cor. Ea e semnul de recunoștință, floarea darurilor pe care ne-o trimite mulțimea celor mici și anonimi cari zilnic se adapă cu dragoste însetată la scrisul nostru, pentru cari noi ne jertfim tot ce avem mai scump: viața și sănătatea noastră.

Dar, pentru mulți poate, se va ridica altă chestiune: nu are viața noastră publică alte nevoi și mai urgente decât ale ziaristilor? Recunoscând chiar importanța lor, jertfele ce se aduc pentru asigurarea lor nu sunt oare în disproporție cu scopul? Avem atâtea instituții, școli, biserici etc. de sprijinit, de ce atâtea jertfe pentru câțiva inși, pentru 20—30 de persoane?

Argumentația asta la prima vedere ar putea să pară temeinică și ispititoare. Într'adevăr e vorba doar în definitiv, de interesul personal al unui număr foarte restrâns de oameni; cu ce drept poate el prima față de atâtea alte chestiuni și probleme importante?

Pentru că, răspundem noi, în dosul acestui interes personal în aparență, se ascunde, în realitate, marele interes public al unei instituții care se desfășură tot mai puternic și tinde să devină din ce în ce tot mai mult nu una din cele mai importante, ci deadreptul cea mai importantă din toate așezămintele și instituțiile noastre naționale.

E drept, avem biserica, avem școala primară, avem câteva licee, Asociația, societăți culturale și profesionale și alte instituții cari toate servesc același scop: interesele publice și naționale ale neamului. Nu este o exagerare a spune că presa tinde a lua printre ele locul întâi? Nu, pentru că tot mai mult, acțiunea guvernelor vrășmășe nouă tinde să aducă afară de presă toate instituțiile noastre în atârănare de voința sa, tot mai mult intervenționismul statului caută să le smulgă aceea ce au mai de preț tendința națională, sufletul militant și să le paralizaze orice efect păgubitor scopurilor sale. Rând pe rând, una câte una din instituțiile noastre publice au trebuit să se supue și să primească această imixțiune a influenței statului, să vadă încolăcindu-se în jurul lor cătușile, adesea de aur, ale puterii publice.

Guvernele au înțeles că ar stârni o furtună de protestări dacă ne-ar răpi instituțiile naționale; ele ne-au dat deci altă lovitură, și mai grea: le-au paralizat, le-au stors sufletul național, lăsându-ne trupul care adesea nu mai era decât un cadavru fără viață. Cu acest metod perfid și conștient ni-s'a lăsat iluzia că le avem, fără să putem totuși să uzăm de ele în scopul, aproape unicul scop ce tre-

buie să urmărim prin toate: trezirea conștiinței naționale și mobilizarea noastră politică.

Am înființat societăți culturale și imediat guvernele au intervenit, punând clauza statutară că politica trebuie să fie exclusă din ele. Ni se pare atât de firesc acest lucru azi, încât ne mirăm când cineva îl poate critica. Și totuși este o politică care trebuie adusă și în cultură, aceea care trebuie să fie la baza fiecărei societăți culturale: politica națională care unește pe toți fiii unui neam în aceeași tabără. E atât de natural acest lucru, e atât de intimă legătura între politica națională și cultura națională, încât nici un ministru ungur nu a îndrăznit să intervieve când societățile culturale ungurești, ca *Emke, Demke* etc. au început să discute chestia împăcării cu România.

Iată deci un domeniu de unde guvernele au reușit să scoată în cea mai mare parte, tendințele noastre naționale-politice: societățile culturale.

Același lucru s'a petrecut cu bisericile noastre. Libere la început, preoțimea românească era propagandista cea mai aprinsă a cauzei naționale. Ce a făcut guvernul? A desființat bisericile naționale? Nu, dar le-a dat congrua, a injectat în organismul lor această otrăvă dulce și ea a pătruns în toate vinele și vinișoarele lor, paralizându-le. Școala era încă liberă. În modestele noastre școli sătești spiritul național curat înflorea încă. *Deșteaptă-te Române, Tricolorul, Pe câmpia Turzii* și alte cântece naționale îi întipăreau pecetea românească. Azi au dispărut, făcând loc lui... „*Isten áldd meg a magyart!*” și unor cântece românești incolore, inodore și insipide, al căror text pare a fi tradus din chinezește sau din esperanto. A dispărut tendința națională și din școală; a rămas trupul, dar sufletul lui a fugit, și s'a înălțat la dreapta Tatălui de unde nu mai e întoarcere și înviere. Școala noastră, vedem cu toții, e o școală hibridă. Ce mai putem aștepta dela dânsa, decât scăderea analfabetismului, serviciu pe care, în definitiv, ni-l face și școala de stat fără multele greutateți ale „cultului”...

Și atunci ce ne-a mai rămas? *Presa națională*. Alungat pe rând din biserică, din școală, din instituții culturale, spiritul național militant, propaganda națională, îndrăzneala unui cuvânt românesc răspicat, glasul de trâmbiță al unei chemări la luptă, numai de mai poate să mai răsună. Presa e ultimul refugiu al gândirii românești libere, neîncătușate, e ultimul adăpost al independenței politice, umilită, detronată și mazilită din toate domeniile cealalte ale vieții noastre. Ce ar fi de viața noastră publică dacă și ziarele ar dispărea?

Amintiți-vă numai un singur caz, al ipochimenului Șeghescu. În calitate de comisar al guvernului, deputatul Oraviței venise la Arad, la Sibiu, la Blaj. Nimeni nu îndrăz-

nește să-i spuie un cuvânt, să-i arate un gest de dispreț. Pretutindeni mutre prietenoase, primiri calde, amabilități înjosoare, mese și alături. Biserica, școala, societatea întregă nu fuseseră capabile de un singur cuvânt răspicat; toate aceste mândre instituții erau mute. Timp de 24 de ore, acest om va fi avut iluzia triumfului. Dar numai atât. Căci a doua zi a venit presa, firește nu cea încătușată, ci cea liberă. Ea a rostit cuvântul izbăvitor și iluzia de triumf a trădătorului s'a risipit ca fumul. Intre el și toți oamenii de omenie s'a ridicat un paravan sufletesc și el se găsea singur, disprețuit, umilit, de partea cealaltă a acestui părete despărțitor. Ce ar fi fost dacă presa nu intervenea? Nu-i așa că contagiunea morală ar fi luat repede proporții enorme, dezastruoase?

Iată acțiunea presei.

Să sprijinim deci presa. Să o facem cât mai tare, cât mai rezistentă, această ultimă fortificație ce a mai rămas a noastră, întreagă, curată și neștirbită. Să apărăm acest ultim parapet, căci atâta timp cât el va sta, avem încă nădejde să recucerim și pe celelalte pierdute. Să ne retragem după șanțurile lui și să nu încetăm a înnoi mereu, de aci, atacurile noastre, înverșunate, furioase, exasperate: succesul final trebuie să ne încunună o pintirile.

Cooperarea în Ardeal și în România.

București, 30 Martie.

„Revista Economică” îmi face cinstea deosebită, se se ocupe*) de ultima mea publicație privitoare la „Prezentul și viitorul cooperativei sătești în România”.

N'aș scoate la iveală acest fapt, dacă cel care caută să accentueze unele constatări din lucrarea amintită, nu ar fi tras câteva concluzii pentru cooperarea din Ardeal.

Dela început trebuie să ne dăm seamă că mișcarea cooperativă din România are cu totul

*) Vezi nr. 10 dela 7 Martie 1914, articolul: „Mărturisiri prețioase”.

alte condițiuni de dezvoltare decât aceea din Ardeal, condițiuni nu totdeauna mai prietnice. Prin urmare socot, că se făptuește o greșală, dacă, pe temelul criticilor aduse mișcării de dincoace, se încearcă să se formuleze un verdict defavorabil încercărilor întreprinse pe terenul cooperativei de peste munți.

Dacă aci lipsește cu totul ajutorul statului, nu e mai puțin adevărat, că starea culturală și materială superioară a țărânilor din Ardeal este mult mai prietnică unei organizații cooperative, decât în regat. Ceea ce pricinuește ca mișcarea din Ardealul românesc să nu fi pășit încă peste epoca încercărilor răslețe, este tocmai lipsa de imbold, de propagandă și educație pe ogorul cooperativei din partea conducătorilor poporului român. Nu vreau prin aceasta să ridic o acuzație. Fac o simplă constatare.

În amănunțime am căutat să schițez altădată prin „Tribuna” cum ar trebui organizată în mod mai sistematic, munca pentru răspândirea tovarășilor sătești.

Părerile mele de atunci, poate, au trecut neobservate, dar astăzi autorul recenziei din „Revista Economică” formulează aceleași propuneri. Îndrăsnesc să fac o întrebare: Dacă este nevoie, — și aceasta este fapt de „Educație și suflet cooperativ”, de ce nu s'a făcut nimic până astăzi de către acei, cari sunt convinși de acest adevăr? În loc de răsboire prin presă sau în locul unei atitudini extrem de rezervată, de ce acei cari nu admiteau înființarea tovarășilor sătești fără elemente pregătite, nu căutau să pregătească ei acele elemente și să dea astfel o bază cât mai solidă mișcării cooperative? Dar aci nu poate fi vorba de muștrări, ci de un îndemn la muncă.

Revenind la părerile exprimate acum câțiva ani cu privire la cooperarea din Ardeal, noi socotim, că nici o alta organizație nu este chemată, într-o măsură așa de mare, ca organizația cooperativă, să întărească și să ridice viața economică și chiar politică a maselor populare. Cooperarea trebuie să fie privită și folosită de către conducătorii neamului nostru ca pârghia cea mai puternică a apărării naționale. Să uităm păcatele din trecut și să chemăm la muncă coordonată, rodnică și pe acei cari au stat în expectativă, ca și pe acei cari au dibuit singuratici. Din cele trei mii de comune românești din Ardeal și Ungaria, numai 70—80 au astăzi tovarășii de credit. Să întărim pe cele în ființă și să ne străduim, ca ori unde e un centru de populație românească, să avem câte o tovarășie sătească în jurul căreia să graviteze viața gospodăriilor țărânești.

Nu vreau să redau aci mănunchiu de propuneri, pe cari le-am expus în „Tribuna”. Este

sigur însă că dacă există dragoste, interes conștient pentru cauza cooperativei, vom găsi ușor mijloacele, ca să destelenim ogorul din nenorocire încă în paragină al înfrățirii economice al maselor populare.

Dacă autorul „mărturisirilor prețioase” îmi face marea cinste de a-și însuși bozica: educație și suflet cooperativ, și numai după aceea acțiune, suntem de acord. Și, ca să sfârșim, îi răspundem cu o credință: Sufletul se manifestă în acțiune și educația nu se face fără acțiune.

Im Anfang war die Tat!

De aceea, să începem odată munca cea mare, căci încă odată, chestiunea cooperativă se identifică cu chestiunea națională.

Dr. I. Răducanu,
docent universitar.

Retragerea celor doi deputați sași din partidul guvernamental. Am scris la timpul său că la încheierea discuțiunii asupra chestiunii românești în parlament, deputații sași *Wilhelm Kopony* și *Rudolf Brandsch* s'au simțit jigniți de ultima vorbire a contelui *Tisza*, deoarece primul ministru nu a voit să ia în seamă și plângerile Șvabilor din Bănat. În consecință deputatul *Kopony* și-a prezentat acum contelui *Khuen-Hédervary*, președintele partidului muncii, demisia din acest partid, printr-o scrisoare de conținutul următor:

1. Guvernul voește statificarea administrației, ceea ce în măsură mare periclitează interesele Sașilor.

2. Contele *Tisza* în decursul discuțiunii asupra chestiunii de naționalitate, în calitate de șef al partidului muncii, a făcut unele declarații cari sunt în contradicție cu programul popular al Sașilor, pe baza căruia deputații sași au fost aleși și au primit să intre în partidul guvernamental.

3. Primul ministru în ședința din 20 Martie c. a condamnat luptele naționale ale Germanilor din Ungaria, în special a avut expresii jignitoare asupra mișcării Sașilor.

De asemenea și deputatul *Brandsch* și-a anunțat retragerea din partidul muncii, prin o scrisoare de conținutul celei de mai sus.

Rusofilism maghiar. „*Pester Lloyd*” contra lui „*Magyarország*”. Semnele vremii par a se arăta tot mai impetuos față de monarhia noastră, care mișună de spioni ruși, iar acum mai nou pare a fi subminată și de dușmani interni deghizați, cari acum își dau arama pe față. Iată ce scrie „*Pester Lloyd*” în numărul său dela 27 c. sub titlul „*Unel-*

Animalele dansează și ele „Tango”

De P. Hachet-Souplet,

director la „Institutul francez de psihologie-zoologică”.

Cel mai cetit ziar francez, „*Le Matin*”, tipărește în fruntea unui număr de curând apărut acest articol, pe care-l traducem și-l dedicăm româncelor noastre, ușor ispitate a maimuțări „cultura apuseană”. Vor înțelege, credem, că sunt anumite manifestații estetice — chiar hiperestetice — cari totuși nu sunt pentru public.

S. C. D.

N'am avea de ce să ne batem capul cu perucile verzi ale frumoaselor noastre contemporane, și cu tango din saloanele moderne, dacă n'ar fi evident, că asemenea mișcării din fruntea unor păsări, și asemenea dansurilor văzute la o multime de animale, aceste noutăți atât de aprig discutate, sunt semne din două faze ale amorului. Comparația între specia omenească și între specia animalică se impune. Nu e, de altfel, nimic supărător în ea. Dimpotrivă, adesea trebuie să găsim existența unor legi de biologie generală, ca astfel să putem scuza cele mai uimitoare extravagante ale elegantilor noștri.

Amorul cel mai naiv, va să zică cel mai animalic, ca și amorul cel mai aristocratic, pretinde o mizanscenă de multe ori foarte complicată. În general se pot distinge trei acte.

Întâi și întâi chemarea unuia din viitorii conjugii, pentru a-l ademeni pe celalalt. Asta se face cu mijloace de culori aprinse, cu mișcări, cu blăni, cu aigrette, cu coliere, cu gla-

suri, cu parfumuri... astea-s cele dintâi apropieri ale bărbătușului de femeiușcă în codru sau în măracinis. — Astea sunt „scăpărățile fulgerătoare” din saloanele albe și daurite, cum ar zice Scribe. Iată întâiul act. Mai sunt apoi anumite apucături de „curtenire” mult-puțin ciudate la om, ca și la animal, dansuri, salturi, ingenunchieri, frecări ușoare, pișcături, mici țipete... mai știu și eu? Animalele întrec în privința asta tot ce ne-ar putea arăta *Romeo* și *Iulieta*. Iată și al doilea act.

Pentru a vorbi după cuviință despre mijloacele de cucerire — dacă pot risca această frază ale animalelor — ar trebui să le dedic volume întregi. Speciile s'au înarmat încetul pe încetul, cu podoabe care de care mai minunată, căci femeiuștele totdeauna au preferit pe bărbătușii cei mai frumoși. Preferința aceasta a asigurată conservarea și dezvoltarea caracterelor estetice de bărbătuși. Gusturile speciei s'au manifestat totdeauna în realizarea materială a podoabelor, fiindcă astfel s'a determinat selecția sexuală, în sens darwinian.

De altfel sunt animale, cari la podoabele lor naturale adaogă tot ce numai se poate, netezindu-și, umflându-și, sburlindu-și penele... altele suprimă anumite părți de „toaletă”, introducând modificări ciudate în vestmântul lor, bunăoară paserile cari taie cu istețime câteva din penele lor și își fac astfel, în mod artificial, un fel de gât decoltat, cu pene în vârful capului. Sunt paseri, cari, neputând purta bijuterii

pe trup, își încarcă cel puțin patul nupțial — nisipul unde își clădesc leagăn — cu sticlării și cu pietre scilpicioase. Cât e pentru cântec, ajunge să ne gândim nu mai departe decât la cântecele vrăbioilor, pentru a evoca rugăminti amoroase, unice în felul lor.

Podoabele și cântecele sunt niște signale expresive și poruncitoare. Toate astea înseamnă în rezumat: „Priveste-mă!” și „Vino încoace!”

Dar trebuie să observăm, că dacă podoabele cutărui animal sunt potrivite spre a prinde atenția individului de sex opus, nu-i și oprește atenția, în principiu, decât în cazul dacă se potrivește cu caracterul esențial a formelor și a culorilor speciei, va să zică în definitiv, dacă e armonios și estetic. Imbrăcați un animal într-un vestmânt ridicol, și el are să devină o ciuhă pentru semenii săi, și nu va isbuti să se împerecheze decât foarte rar. — Experiențele s'au făcut cu pisici, cu câni, cu paseri etc.

Se impune deci o chestie de importanță capitală. Ar trebui să aflăm, dacă peruca verde este un signal armonios sau o ciuhă? Ar trebui să aflăm, dacă ea se știe acorda cu firea feminină! Dacă da, atunci peruca verde are viața ea va fi tot așa de potrivită ca și oricare altă podoabă, de-a servi ca momeală, în vâlmășeală pentru dragoste.

Să decidă înșiși cetitorii.

tirile presei ruse: „Campania presei rusești, care urmărește provocarea unei neîncrederi generale în opinia publică a monarhiei împotriva loialității aliatului nostru german, și care, ciudat de tot, găsește în „Magyarország”, organul contelui Mihail Károlyi un complice foarte fervent, nu-și mai dă pace. Ba dimpotrivă, în fiecare zi aruncă noi bulgări în apă, pe care evident vrea să o turbure cu ori ce preț. Dacă ieri au fost insinuațiile din „Nowoje Wremja” pe cari organul contelui Károlyi li-a servit publicului maghiar, astăzi ca variație se găsește în „Magyarország” un articol din „Ruskoie Slovo”, care a fost lansat cu singurul scop, să producă aici la noi în patrie efectul unei mașini infernale spărgând alianța austro-germană. Ca să-și dovedească afirmația, că împăratul Wilhelm ar fi convorbit cu ministrul de războiu rus *Suchomlinow* asupra părăsirii Austro-Ungariei din partea Germaniei, și asupra împărțirii monarhiei, foaia rusească aduce de martor pe însuși ministrul de războiu. Iar organul partidului independist maghiar se prosteste (entblödet sich), oferind acest basm fără de gust cetitorilor lui drept un adevăr istoric. Această cochetare a lui „Magyarország” cu presa naționalistilor ruși de fapt devine pe zi ce merge tot mai prepotentă și o-braznică.

Astăzi „Magyarország” merge deja atât de departe, încât într'un prim articol caută să dovedească, că alianța noastră cu Germania este fără nici o valoare pentru națiunea maghiară, și că politica cea mai de dorit, care trebuie să se facă din punct de vedere maghiar este: mergerea mână în mână cu — Rusia.

Este în adevăr politică maghiară națională, și mai ales politică de independență maghiară aceasta, ca să faci propagandă pentru idei, cari traduse în realitate, ar putea avea singur numai de urmare realizarea visului lui Bobrinsky. Căci, se știe, că acest vis, despre care s'a dat cel mai lămurit certificat în procesul din Sighetul Marmăției, culminează în dorul, de a vedea pe vârful Carpaților Ungariei falfăind drapelul împărăției țarului!

Ori cât s'ar simți de incomodat „Magyarország”, dar dela propaganda lui rusească noi și de aici încolo nu ne vom întoarce ochii, ci o vom ține neîntrerupt sub observație.

Iar, partidului independist maghiar îi vom adresa neîncetat întrebarea: dacă găsește de potrivit, ca un organ al președintelui ei să se dede la lansarea ideilor lui Bobrinsky în Ungaria, transformându-se într'o sucursală a lui „Nowoje Wremja” și a lui „Ruskoie Slovo”?

Atât „Pester Lloyd”.

Noi n'avem de adaus la acestea decât încă o întrebare, pe care tot „Pester Lloyd” era dator să

o facă mai întâi, și anume: „Unde-s domni procurori dela Sighet în cazul de față?”...

*

Contele Tisza și împăratul Wilhelm. Ziarul „Schlesische Zeitung” din Breslau publică sub acest titlu un prim articol asupra convorbirii contelui **Tisza** cu împăratul **Wilhelm**, cu ocazia vizitei la Viena.

Ziarul afirmă că, de fapt, împăratul s'a întreținut cu primul ministru maghiar asupra chestiunii românești din Ungaria, deoarece — scrie mai departe — politica internă a monarhiei, în special chestiunea românească din Ungaria e influențată direct de evenimentele externe.

Politica externă a triplei alianțe are de scop menținerea alianței cu România; manifestațiile antiaustriace a publicului românesc nu stingheresc întru nimica relațiile politice oficiale.

Eșuarea tratativelor cu România se zice că ar fi dat prilej la multe reflexii din partea împăratului; contele Tisza invinueste opoziția, care prin atitudinea ei compromite și alianța. În special — continuă numitul ziar — contele Mihail Károlyi președintele partidului independist om nervos cu capacitate modestă, face mult sânge rău actualului guvern maghiar prin extravagantele sale politice. Are avere mare în Ardeal, subvenționează ziarul „Magyarország” unde astfel poate pleda contra înțelegerii cu România și compromite alianța. De altcum — încheie ziarul — stă izolat, căci ceilalți bărbați de stat din opoziție nu se identifică cu colegul lor, a cărui politică numai la Paris și Petersburg se notifică și remunerază...

— Cam tot ceace a dat să se înțeleagă și contele Tisza în articolul său din „Igazmondó” (vezi numărul nostru de ieri), numai cât dânsul a levit mai milostiv în opoziție și a trecut cu mult mai ușor peste chestiunea românească.

*

Viitoarea ședință a camerei se va ține Vineri în 3 Aprilie n. înainte de amiază, când se vor lua dispoziții asupra chestiunilor cari urmează a se desbata.

*

Chestia românească. Ieri a fost discutată în alte trei adunări congregaționale chestia românească.

Adunarea congregațională a comitatului Gömör după o discuție mai scurtă a trecut la ordinea zilei cu 61 pro și 21 contra peste adresele comitatului Pesta, și a societății Emke, votând primului ministru încredere față cu bănuiele de reaccredință ce i s'au adus, iar activitatea patriotică

care a dezvoltat-o primul ministru în cursul debaterii chestiei românești a luat-o la cunoștință.

În adunarea congregațională a comitatului *Pojon*, Árpád Bocz a propus ca să se declare că locuitorii comitatului *Pojon* sunt cuprinși de îngrijorare din cauza tratativelor contelui Tisza urmate cu România și să se ceară dela guvern ca în toate școalele limba de instrucțiune să fie cea maghiară. Comisia permanentă a propus ca să se treacă la ordinea zilei peste propunerea lui Bocz, după ce contele Tisza a declarat că o slăbire a principiilor fundamentale a legii școlare din 1907 e cu totul exclusă, iar locuitorii comitatului *Pojon* țin cu stăruință neclintită la caracterul național și la unitatea indestructibilă a statului cultivând simțeminte de frățietate din vremurile străvechi cu locuitorii nemaghiari ai comitatului; declarațiile primului ministru privitor la chestia de naționalitate să se ia deci la cunoștință cu mulțumire.

Punându-se ambele proiecte în discuție, între alții a vorbit deputatul *Dr. Nándor Juriga*, declarând că are deplină încredere în contele Tisza înaintând o propunere în sensul căreia guvernul să fie rugat să execute treptat legea de naționalitate. A luat cuvântul încă fostul deputat slovac *Dr. Milan Ivanka* declarând că nu vede în politica contelui Tisza garanții indestulătoare pentru naționalități. S'a primit propunerea comisiei permanente.

În adunarea congregațională a comitatului *Albei-inferioare* s'a votat deasemenea după o discuție mai lungă încredere politicii de naționalitate a contelui Tisza. Oratorul Românilor a fost canonicul *Dr. Izidor Marcu*, care a făcut propunerea, ca adunarea generală să renunțe la votul de încredere și să declare că privește chestia de naționalitate de o problemă de stat de urgență.

*

„Impărțirea Austro-Ungariei”. După ce știrea senzatională lansată de ziarele rusești, anume că însuși Kaiserul ar consimți la împărțirea monarhiei noastre — se desminte oficial, patrioții noștri acum caută frica în altă parte. Deocamdată s'au oprit la București și din văicărelile disperate ale presei șoviniste se vede că „Liga” le inspiră mai multă teamă decât d. *Suchomlinow*. Un amic ne spune că funcționarii dela poșta arădană, în vederea unei ocupații românești, au și început să învețe românește; pe de altă parte se zice că maghiarimea din Ardeal ar sta cu catrafusele adunate să se mute, în caz de invaziune, în altă țară. Curat pățania jidanului, care de frica morții — s'a sinucis...

Meetingul Ligei Culturale la București.

Arad, 31 Martie

Am anunțat deja în numărul nostru de azi, că Duminecă în 29 Martie la orele 3 d. a. s'a ținut la București în sala Dacia un mare meeting din partea Ligei Culturale române pentru discutarea situațiunii culturale și politice a Românilor din Bucovina și din Austria. Aveam raportorul nostru la acest meeting și credeam că azi îi vom primi raportul spre a putea informa pe cetitorii noștri despre cele întâmplate. Se pare însă, că atât raportul trimis ziarului nostru, cât și toate ziarele din București, cari aveau informații mai desăvârșite despre meetingul Ligei, s'au pierdut prin sertarele poștei ungurești, căci până azi (Marți) seara nu am primit la redacție nici raportul corespondentului nostru și nici ziare din București. Ne vedem deci necesități a da informațiile mai de jos asupra meetingului dela București după ziarele ungurești.

Ziarele acestea toate constată, că meetingul Ligei a fost o puternică manifestațiune a capitalei României pentru Români din Un-

Al doilea act, în comedia amorului este foarte ciudat. E, cum spusese, curtenirea.

Las în grija altora să descrie dansurile din saloane și din alte localuri, dar întreb: văzutați vreodată o balenă îndrăgostită? Se aruncă, balena, pe spate, își lasă capul în jos, răscolind marea cu furie, apoi dansează în chipul cel mai grațios, pe urmă iar începe a se arunca pe spate, etc. etc.... Dar un curcan sentimental! Își respiră penele din coadă și le întinde, își vâră capul în ceafă, sloboade aripile, agitat de niște mișcări convulsive, se plimbă de colo până colo, făcând „puf! puf!”... în vreme ce femeiușca se adună grămadă, face glu-glu, apoi saltă în jurul bărbătușului, care dă înainte cu târcoalele... Ei, și-o rață exaltată? Se învârte repede-repede în jurul bărbatului, plecându-și capul cu vioiciune și făcând vak, vak, vak.... Dar un cocoș de sihlă, cu călcăiele aprinse! Face salturi mărunte în cerc, dă cu ciocul de pământ, cu atâta putere, de își tocește penele din bărbie... Apoi un cocor săgetat de Eros? Coccoarele înamorate sunt balerine delicioase, cărora nu li se poate reproșa decât doar, că piciorușele le sunt cam subțirele. În sfârșit animalele sunt stăpâne peste mi-

mică amoroasă, tango și vals. Dar la ce o fi bun dansul? Cum se pot răspândi astfel de obiceiuri printre viețuitoarele în stare sălbatică?

Rezonul e simplu. „Curtenirea” face să întârzie actul final... iar aceasta întârziere este utilă pentru scopurile naturii. Asta-i o chestie fiziologică, cam gingașă de tratat. În sfârșit, să zicem, că aci e o luare de vânt, o retragere, ca lovitura să fie atât mai puternică... De aci dezvoltarea, prin selecție naturală, nu numai a excentricităților coreografice la căsătorii, dar și a „pudicității” femești, care refuză, strigă ajutor, se scapă, se lasă prinsă și iar fuge, dorind fierbinte de-a fi biruită...

În calea asta, omul civilizată este mult mai înaintat decât natura. El a născocit salonul, unde se petrec jocurile celui de al doilea act al amorului, și a făurit obiceiul să amâne a treilea act și să nu-l joace, decât după un fatal „da”, spus în fața domnului dela primărie...

Până la aceasta complicație, podoabele și dansurile oamenilor, și ale animalelor, tango și excentricitățile balenei amoroase, sunt surori dela aceiaș mamă.

Instiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii și cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile, serviciu prompt. — La dorință în provincie trimitem mustre.

HI 1879

Roagă binevoitorul sprijin

Hirsch Antal

croitor domnesc

ARAD, Andrassy-tér 22.

ria și Bucovina. Meetingul a fost prezidat de arhimandritul Scriban. Au luat cuvântul d. G. Bogdan-Duică, Em. Antonescu profesor universitar, general Stoica, Gh. Banu, profesorul Ion Scurtu, colonelul Boerescu și în sfârșit președintele Ligei d. Virgil Arion, care a prezentat proiectul de moțiune.

D. G. Bogdan-Duică a vorbit despre situațiunea insuportabilă a fraților noștri din Bucovina:

— Am să vă vorbesc despre colțul cel mai uitat, cel mai nefericit al pământului românesc, care este Bucovina. Conte Meran, guvernorul Bucovinei nu de mult a fost în România și a fost primit în audiență la regele. Se spune, că noul guvernor ar fi un bărbat iubitor de adevăr și dreptate și astfel așteptăm dela dânsul sanaarea doleanțelor fraților noștri din Bucovina. Știu, că și situația dânsului e foarte grea. După vizita sa la București ziarele străine din Cernăuți au deschis un formal rezel în contra lui și au spus, că procedeul dânsului va îngreuna și mai mult situațiunea Românilor din Bucovina. Noi însă suntem convinși că orice s'ar întâmpla mai rău ca acum nu le poate fi fraților noștri din acea țară. Un deputat rutean a dat guvernului vienez sfatul, că în Bucovina să facă ori politică rutenească ori românească, dar amândouă deodată e imposibilitate. Noi însă răspundem, că în Bucovina numai cu noi și prin noi poate să fie pace, căci țara este a noastră.

Discursul dlui G. Bogdan-Duică a fost primit cu aplauze prelungite.

La cuvântul apoi d. Emil Antonescu, profesor la facultatea de drepturi a universității din București și spune cam următoarele:

— Am oarecari temeri, domnilor. La Budapesta ni se va da o notă rea de purtare. Ne putem aștepta, că în Budapesta domni d'alde Vázsonyi, Sándor vor da alarmă în lume, că noi ne amestecăm în afacerile interne ale Ungariei. Eu însă, ca profesor universitar al științelor juridice am dreptul să mă ocup de situația Românilor din Ardeal. Există adevărat un teren, pe care nu-l pot îmbucăți nici țările, nici fruntariile, acesta este: *cultura națională și conștiința națională*. Români au dreptul să pretindă, că să li se recunoască cultura lor națională și au dreptul să protesteze, dacă acest drept nu se respectază.

— Români din Ardeal sunt stângeți în cultura lor națională. Patru milioane de Români au patru gimnazii, deci un milion de Români și un gimnaziu, iar supușii austro-ungari din București au 11 școli medii.

Români lasă fiecăruia dreptul, să-și dezvolte cultura națională și Jidani atâ de „hui-duiți” au aici în țara noastră 8 școli medii și pot să-și înființeze câte voiesc. Intre asemenea împrejurări, da, avem dreptul să protestăm în contra stângeții culturale a fraților noștri din Ardeal și avem dreptul să ne ridicăm cuvântul și în numele principiului internațional „ex capite humanitis”. În temeiul acestui principiu avem dreptul a ne amesteca în afacerile interne ale unui stat, când vedem, că stările interne de acolo amenință țările vecine. În numele acestui drept au intervenit o sută de ani de-a rândul marile puteri în afacerile interne ale Turciei. Dar noi nu vom să uzăm de acest drept, ci pretindem numai, că *politica noastră externă să țină cont de nemulțumirea și doleanțele Românilor din Ardeal*.

— Treizeci de ani noi am fost aliații unui stat, care ne-a brutalizat și ne-a înzultat. Ne-au închis școlile și bisericile, pe frații noștri i-au bătut până la sânge. Și toate acestea le-am răbdat, fiindcă trebuia să apărăm ostrovul acesta locuit de Români. Anul trecut ne-a deșteptat însă din somnul nostru. Am înțeles că pentru păstrarea păcii am răbdat toate ticăloșiile unui stat, care n'a știut să apere cinstea Regatului nostru.

— Aliatul nostru avea două politici: politica imperialismului maghiar, care doria să crească la spatele nostru o Bulgarie puternică, ca în ori ce moment să poată desființa pe Români din Ungaria și apoi politica panslavă, care cocheta totdeauna cu acel element slav, care era din întâmplare cel mai tare. Ungurii

sunt așa, cum îi cunoașteți. Ca oricare popor turanic, suferă și poporul maghiar de boala caracteristică turanicilor, de turbatio sanguinis”.

— Până la anul 1866 Ungurii au gemut sub jugul austriac și dela 1867, când au primit constituție, ei au izbutit să ajungă în dușmănie cu toate neamurile nemaghiare din țara lor și cu toți vecinii lor. Mai este un popor turanic în Europa: Bulgarii. Aceștia în curs de 40 de ani au ajuns în conflicte cu Turcia de patru ori, cu Grecia de trei ori, cu Sârbii de două ori și cu noi odată. Danefff a fost numai un tip al acestei rase. Avem nădejde, că în viitorul cel mai apropiat o să avem și dincolo de Carpați un Danefff. (Aplauze îndelungate).

— Accentuez. Nu Ungurii sunt de vină, ci Austria care suferă anomalia statului unitar național maghiar atunci, când pe teritoriul statului ungar locuiesc 8 milioane de Maghiari și 12 mil. de nemaghiari. În trecut chemarea istorică a Austriei a fost, ca să apere micile popoare creștine împotriva Turcilor. Această chemare a încetat și acum Austria ar avea chemarea ca să înființeze în Orientul Europei o altă Elveție, în marginile căreia fiecare popor să se poată dezvolta în conformitate cu geniul său propriu. Dar Austria ori că nu-și înțelege această chemare ori nu este în stare să repună pe Maghiari, cari nici cu privire la număr, nici în ce privește aptitudinile lor, nu sunt superiori neamurilor nemaghiare din Ungaria.

N'am dreptul să pretind, ca Austria să măture dinaintea pragului său, dar am dreptul să avertizez patria mea să nu încheie alianță cu un stat, care stă pe vulcani. Mă mir, că Italienii și Germanii rabdă scandalele, ce se desfășură între Pojon și Carpați. Noi Români însă nu vom suferi, ca să fim tratați ca „minores gentium”. Avem datoria să luminăm țara asupra situației fostului nostru aliat. Trecutul apropiat a dovedit, că avem o opinie publică, care știe să se impună chiar și voinței regești. Tripla alianță are un singur ghinion: este Ungaria, care duce spre declin alianța.

La sfârșitul discursului său d. Antonescu a făcut un călduros apel, ca România să se unească în scopul de a scăpa pe frații din Ungaria.

A vorbit apoi generalul Stoica. După dânsul a luat cuvântul d. profesor Ion Scurtu, care a spus următoarele:

— În Europa sunt trei popoare restășnice: Polonii, Bulgarii, Ungurii. Istoria Polonilor o cunoaștem. Cu Bulgarii ni-am făcut socoteala anul trecut. Cu Ungurii ne vom face socoteala de aci înainte. (Aplauze furtunoase). Conte Stefan Tisza a oferit pace Românilor din Ungaria. Cât de perfidă e pacea aceasta, o dovedește noua reformă electorală, care anihilează pe Români. (Analizează legea electorală a contelei Tisza). Ungaria vrea să fortifice Carpații. Noi răspundem cu fortificarea sufletelor. De altfel în contra noastră Carpații nu pot fi fortificați, căci n'avem soldați numai dincoaci de Carpați, ci îi avem și dincolo.

În numele studenților universitari a vorbit universitarul Banu, iară după acesta a luat cuvântul colonelul Boerescu.

— Noi soldații n'avem darul vorbirii. Noi știm numai să comandăm foc și atac dar apoi în cinci minute s'a isprăvit. Înainte de asta nimeni în Europa nu știa, dacă România se află dincoaci ori dincolo de Dunăre. Avem să vă mulțumim dumneavoastră, că acum Europa cunoaște poziția geografică a României.

În sfârșit d. Virgil Arion, președintele Ligei a prezentat proiectul de moțiune, care s'a primit cu nespuse însuflețire.

Este următorul:

Cetățenii capitalei, luând cunoștință de intelesul ultimelor evenimente din viața Românilor de peste munți:

Constată că dezvoltarea lor națională continuă a fi amenințată, Ungurii la prilejuri de strâmtoare, le place să pună în evidență comunitatea intereselor între România și Monarhia Austro-Ungară;

Regretă că, din această cauză întregului popor român se impune o luptă cu toate mijloacele cerute de trista situație anormală de astăzi și pentru asigurarea în forme autonome-naționale a liberei dezvoltări a Românilor din Austro-Ungaria;

Făgăduiesc tot cald și neodihnitul lor sprijin câtă vreme vor dura stările anormale naționale din Ungaria, Ardeal și Bucovina.

Declară că prietenia sinceră între frați cu noi și adversarii fraților noștri nu se poate întemeia; și

Repetează, că în fata viitorului îngrijitor numai cea mai deplină autonomie poate face din poporul român un stâlp neșovăitor al politicii tradiționale.”

OBONICA ȘCOLARA

In chestia Abcdarului fonomimic.

De Dr. O. Ghibu.

Am întârziat cu răspunsul meu la reflexiile dlui Gh. Boeriu în chestia *Abcdarului fonomimic* („Românul” nr. 273-276 din 1913), deoarece voiam să vorbesc în acest răspuns și de ediția a II a *Abcdarului*, ieșită abia în timpul din urmă de sub tipar.

Mai întâi de toate o observație de ordin principiar: eu am vorbit în articolele mele „*Abcdar și Abcdare*” („Românul” nr. 211-212 din 1913), după cum o spune însuși titlul articolului, despre *Abcdare*. Dlui Boeriu nu-i convine însă aceasta — și deci deplasează discuția, vorbind despre *melodul fonomimic*. Ei bine, dar asta nu mai e discuție obiectivă, pentru că eu vorbesc de una și d. Boeriu îmi răspunde de alta. Dsa, dacă voia să fie loial, trebuia să se ocupe în răspunsul dat, de observațiile mele privitoare la *Abcdar* și la *felul* cum aplică dsa principiile metodei fonomimic în acest *Abcdar*, iar nu de metoda însuși, de care eu nu m'am ocupat.

Dd. Boeriu și Codrea au seos după cum am spus, o nouă ediție a *Abcdarului fonomimic*, se înțelege tot la ovreul D. Thierfeld din Făgăraș. Ar fi fost și o adevărată tradare de patrie ca d. Codrea, respective *Kodrea*, directorul școlii de stat din Făgăraș să-și tipărească cartea în tipografia valabului Ieronim Preda sau alui Constantin Popa, din aceeași localitate.

Ediția a II prezintă oarecari îmbunătățiri față de ediția I. Anume: hârtia e mai frumoasă, desi nu mai igienică — decât în ediția I, iar în ce privește ilustrațiile monstruoase din I ediție, acestea au fost înlocuite cu ilustrații nouă, făcute după fotografii. Ilustrațiile acestea sunt mai bune ca cele din ed. I, cu toate acestea sunt departe de a corespunde exigențelor artistice moderne. Și textul a suferit unele schimbări dar el nu e mai bun decât în ediția I. *Abcdarul* tratează materialul de lectură tot ca în ediția anterioară: pe de-o parte cuvinte sinuraticce, fără nici o legătură logică între ele, pe de alta, moralizări bătrânești, cari nu sunt în stare să miște și să cucerească sufletul copilului de 6-7 ani.

Ori cât de fonomimică ar fi și această a doua ediție, ea e, sub raportul criteriilor după cari trebuie să judecăm un *Abcdar*, aproape tot așa de puțin satisfăcătoare ca și cea dintâi. Căci singur, faptul, că acest *Abcdar* e fonomimic — chiar și când i s'ar recunoaște metodei fonomimic cea mai deplină justificare psihologică și metodică — nu îl îndreptățește să se creadă bun.

Eu mărturisesc, că, la urma urmelor, n'aș avea nimic în contra, dacă, pe lângă *Abcdarele* existente, făcute după metoda scriptologică sau după al cuvintelor normale, am avea și un *Abcdar fonomimic*, dar cu condiția ca el să fie în adevăr bun și superior celor existente azi la noi. Dar așa, — *Abcdar fonomimic* cu ori ce preț — așa ceva mi se pare că n'are nici o îndreptățire. D. Boeriu adăpat la izvoarele pedagogiei ungurești, apără din toate puterile metoda fonomimic. Mai bine era dacă făcea pe baza principiilor acestui metod un *Abcdar bun*. Ori ce discuție teoretică ar fi fost atunci de prisos. Dar acest *Abcdar bun* n'a venit, și n'a venit din motivul că, pe de-o parte însuși metoda suferă de anumite greșeli fundamentale și

pe de alta, că autorilor acestui Abcdar le lipsește cultura pedagogică și literară necesară.

Metodul fonomimic cuprinde unele lucruri cu desăvârșire greșite. De ex. postulatul de a stabili, cu ori ce preț, o legătură strânsă între sunet, literă și între o poveste fabricată anume. Dacă natura ar permite în adevăr acest lucru, el ar fi foarte bun. *Dar ea nu permite.* Iar dacă nu-l permite, de ce să forțăm natura? Numai ca să fim cu tot prețul fonomimici? Dar în forma asta ajungem la ridicol. Vău da un singur exemplu. Iată cum învață copiii litera *u*. Citez din „Metodul fonomimic” al autorilor, pg. 51: „Odată plouase mult. Apa cea multă s'a adunat prin gropi și s'au făcut bălți. Prin bălțile din gropi s'a adunat apoi o mulțime de broaște. Când m'am dus la o haltă, broaștele de pe marginea ei au sărit toate în apă. Uite așa! (Punem degetul arătător și cel mijlociu de la ambe mâini lângă tample și cu o înclinație ușoară imităm săritul broaștelor în apă. Elevii fac asemenea.) — Văzut-ați voi broaște? Și alte asemenea întrebări în scopul de a deștepta interesul elevilor. — După aceea broaștele s'au scos capul din apă (gesticulăm iară) și au început să cânte frumos: *u-u-u-u*. — Cum cântau? Auzit-ați și voi vreodată broaștele cântând astfel? Ce au făcut broaștele în apă? Și ce ziceau? Gesticulăm și pronunțăm cu elevii *u-u-u*. Li deprindem ca la facerea gestului să pronunțe numai odată pe *u*, deoarece ei la început de plăcere cântă mereu. Întrebăm povestea și exercităm ca mai înainte, Ce au făcut broaștele când și-au ridicat cele două degete la cap? Arătam și pronunțăm pe *u*. Priviți aici! O să vă desemnez acum cele două degete ale broaștelor. (Desemnăm pe *u*) Uite așa! Acesta-i un deget, acesta-i alt deget al broaștei. Dacă vedem cele două degete ale broaștei ce facem? Arătam și pronunțăm pe *u*. Luăm litera mobilă și o asemănăm cu cea de pe tablă. Când li-o prezentăm, o pronunțăm gesticulând”.

Să ne dăm puțin seama de nonsensurile din aceste rânduri. De dragul literii *u* se falsifică anume toate motivele povestii. Întâi: e absolut greșit redat săritul broaștelor în apă. Broaștele nu-și duc labele la tample, și nu-și desfac „degete” în formă de *u*, când sar în apă. A doua: chiar dacă și-ar desface broaștele „degete”, nu și-le-ar desface în formă de *u*, ci în formă de *v*. Un *v* formează și degetul arătător cu cel mijlociu, cu ajutorul cărora învățătorul vrea să facă intuiția lui *u*. A treia: Broaștele nu cântă *u-u-u*, ci *oac-oac*.

Acum: de ce toate aceste falsificări ale naturii? Pentruca elevul să învețe litera *u*? Bine, dar nu se poate învăța această literă și fără astfel de schimonoseli, potrivite doar să-l zăpăcească pe copil și să facă a vedea greșit lucrurile și acțiunile din natură? De sigur că se poate și altfel — chiar și dacă cu greutate ceva mai mari, dar în schimb în mod psihologic și potrivit a-l face pe elev să vadă lucrurile în mod logic.

Să nu se creadă că am ales anume partea cea mai vulnerabilă a metodei fonomimic. Toate literile din cartea dlor Boeriu și Codrea se bazează pe astfel de „povești”, care mai de care mai lipsită de verosimilitate.

Repet: ar fi un mare bine dacă s'ar putea stabili o legătură logică între poveste, sunet și literă, dar aceasta nu se poate, decât cu riscul de a ajunge la soluțiile imposibile ale dlor Boeriu și Codrea.

O altă greșeală fundamentală a dlu Boeriu respective a metodei fonomimic, constituie afirmația, că cu ajutorul metodei fonomimic copiii ajung foarte repede la cetit și la scris. Dar pe ce bază se pretinde ca copilul să-și însușească cât-mai repede cetitul și scrisul? Pedagogia științifică — e știut doar — cere ca scrisul și cetitul să nu se predeie deloc în anul prim, căci scopul școlii nu e să-l învețe pe copil să scrie și să citească, ci să-i dea cultură și să-i deschidă ochii spre cele mai largi orizonturi. Scrisul și cetitul e numai un mijloc al culturii și el poate să vie și mai târziu, după ce elevul a ajuns să înțeleagă viața, să o iubească și să o adâncească. Greșește foarte mult d. Boeriu când afirmă, că cetitul și scrisul în cl. I e un scop. Din această greșeală rezultă întreaga concepție a Abcdarului dsale, care fiind pus pe baze greșite, e și el greșit. Nu *repede*, ci *bine și cu temei*, — acesta trebuie să fie lozinca școlii. Sunt multe lucruri în lumea asta cari se pot și se și fac repede, numai cât se fac prost. Trebuie să ferim cultura de astfel de experimentări riscate*).

* Nu vreau să-i fac dlui Boeriu un cap de acuzație din motivul pe care-l invocă recenzentul ministe-

Singura cale corectă e ca scrisul și cetitul să se învețe în cadrul învățământului intuitiv. Învățământul intuitiv e viață, adevărată viață. Aici învățătorul are toată latitudinea pe care i-o oferă psihologia lucrurilor de care vorbește și psihologia copilului cărui i se adresează. Se vorbește aici despre lucruri și fenomene cari au sau cari trebuie să aibă o legătură cu copiii și numele acestor lucruri se rostesc și apoi se scriu; se discompun apoi în elementele din cari constau (sunete, respective litere), ș. a. m. d. În această formă se face o legătură cauzală logică între scris și între viață, fără ca aceasta din urmă să fie falsificată. Ce e bun în metoda fonomimic se aplică la loc potrivit și în cadrul acestui metod, dar nimic nu se forțează pe contul vieții reale și al vieții sufletești a copiilor. Dacă dd. autori ar cunoaște literatura didactică modernă, ar vedea și ar înțelege că problema principală a unui Abcdar e să *pornească dela viața reală și sufletească a copilului*, pe care să o adâncească. Dar cu această viață sufletească n'au nimic a face fabricațiile anoste și nenaturale ale fonomimiciei.

(Sfârșitul în nrul viitor).

Să ne organizăm.

Apel către Românii din comitatul Sălagiului.

Sub acest titlu a apărut un Apel în „Gaz. Trans.” Nr. 20 a. c. iscălit de „Senior” în care articol arătând starea desolată în care se găsește de prezent partidul național din Sălagiu, totodată face apel către cei chemați ca să facă pașii de lipsă pentru reorganizarea partidului.

Tot în „Gaz. Trans.” Nr. 27 a. c. a făcut câteva reflexii un anumit „Anovici” care, însă, nespunând nimic nou *ca fond* față de apelul de mai sus, — d-sa mai mult confirmă cele expuse.

Fiind chestia aceasta de mare interes pentru noi Românii sălăgeni, vă rog d-le redactor să-mi permiteți a-mi face și cu următoarele observări obiective:

Partidul național comitatens la noi nu există ca organizație. La adunări comitatense și la alte întruniri politice toți Românii de bine ne-am grupat în jurul veneratului nostru anteluptător: Gh. Pop de Băsești. În consecință nici n'am simțit lipsa unei organizații. Astăzi însă nu stă lucrul așa. D. Gh. Pop de Băsești, sub greutatea bătrânețelor înaintate, se prezintă foarte rar între noi, iar noi, neavând ca conducător, un cap ales de noi, care să ne conducă, să ne reprezinte, unde e de lipsă — suntem în desăvârșită neorientare și într-o complectă anarhie. Fiecare face și votează după cum îl taie capul.

D. „Senior” propune ca să se convoace din tot cercul pretorial de pe întreg teritoriul Sălagiului (sunt 6 cercuri) câte 2—3 bărbați, cari apoi să reconstituie partidul național român comitatens. Pentruce după cercuri? Ce vrea să fie asta?

Eu sunt de părere că, având în vedere scopul nostru, care e: organizația tuturor Românilor sălăgeni, și fiindcă chestia aceasta nu se poate rezolvi prin articole ziaristice, însuși veneratul nostru Gh. Pop de Băsești să ne convoace pe toți Românii de pe teritoriul Sălagiului la adunarea de constituire.

Apoi, constituindu-se partidul național român comitatens, — să fie provocați prin scrisoare toți intelectualii noștri din comitat (preoți, învățători, propr., adv., medici), ca să se declare în scris că intră în sânul partidului, și consideră de obligatoare pentru ei toate hotărârile partidului.

Atunci nu s'ar mai întâmpla că prezentându-ne la adunările comitatense, membrii români să fie în deplină neorientare asupra atitudinii pe care trebuie să o aibă față de cutare punct din programul adunării, iar conducătorii vor ști și ei la cine pot să conteze când se pune cutare obiect la votare.

Deci, așteptăm convocarea grabnică a adunării de constituire.

Senex.

rial al Abcdarului dsale, d. Gábor Dániel, coleg al dlui Kodrea, și care se cuprinde în următoarele cuvinte: *Kiváló előnye még, hogy ezen tankönyv bevezetésével a tanító több időt fordíthat a magyar nyelv tanítására*. (Hivatalos Közlöny, nr. 81 —1911).

Impărțirea parțială a circumscripțiilor electorale.

Arad, 31 Martie.

„Monitorul oficial” de azi publică sub nrul 55.000/1914, B. M. circulara ministerului de interne referitoare la împărțirea parțială a circumscripțiilor electorale.

Noi vom publica la acest loc numai circumscripțiile în cari sunt și alegători români. Observăm însă că, pentru evitarea oricăror greșeli și încurcături, datele de mai jos le dăm fidel după „Monitorul oficial”, iar, fiindcă nu avem un dicționar mai nou al nouilor numiri de localități, — deoarece, se știe, vechile numiri de localități au fost toate maghiarizate —, localitățile le dăm numai în ungurește.

Impărțirea definitivă este făcută în modul următor:

Comitatul Alba-inferioară. I. Circumscripția electorală Vinjul-de-jos. Sediul: Vinjul-de-jos. Comunele: Alamor, Alsóvárada, Alvincz, Berve, Bolgárcserged, Buzd, Csicsóholdvilág, Drassó, Farkastelke, Felsővárada, Gergelyfája, Hosszutelke, Kisenyed, Kiskerek, Kisludas, Konoza, Kutfalva, Ladamos, Magyarcsereg, Monora, Oláhbagát, Oláhdálya, Oláhgorbó, Örményszékes, Pókafalva, Sorostély, Spring, Szászcsanád, Szászpatak, Székásgyepü, Székástóhát, Székásverese gyháza, Széptelep, Vingárd, Vizakna r. t. v.

II. Circumscripția electorală Alba-Iulia. Sediul: Alba-Iulia. Comunele: Abrudbánya r. t. v., Gyulafehérvár r. t. v., Kénesd, Nagyompoly, Verespatak, Zalatna.

III. Circumscripția electorală Ighiu. Sediul Ighiu. Comunele: Abrudfalva, Abrudkerpenyes, Akmar, Alsócsóra, Alsógárd, Alsóorbó, Alsótarlaka, Aranyosszohodol, Borbánd, Borosbenedek, Borosbocsárd, Boroskrakkó, Borsómező, Bucsony, Csáklya, Czema, Demeterpataka, Diód, Diómál, Dombár, Felenyed, Felgyógy, Felsőgárd, Felsőorbó, Fenes, Gáldtő, Havasgárd, Havasgyógy, Henningfalva, Igenpataka, Kisgyógypatak, Kismindszent, Kisompoly, Koslárd, Középorbó, Lombfalva, Magyarigen, Marosbéd, Maroscsüged, Maroskarna, Marosszentimre, Metesd, Mihálczfalva, Mirisló, Mogos, Muska, Muzsnaháza, Nagyponor, Nyirmező, Obrázsa, Oláhherepe, Oláhlpad, Oláhrákos, Ompolygalacz, Ompolygyepü, Ompolykifalud, Ompolykövesd, Ompolymező, Ompolyzáda, Öregyház, Poklos, Rakató, Remete, Sárd, Sospatak, Szabaderdő, Szarakszó, Szarvaspatak, Székás, Székásbesenyő, Székászabadja, Táté, Tibor, Tótfalud, Urháza, Vajasd, Királypataka.

IV. Circumscripția electorală Aiud. Sediul Aiud. Comunele: Alsókarácsonyfalva, Asszonynepe, Balázsfalva, Batizháza, Buzásbocsárd, Csekelaka, Csombörd, Csongva, Csufud, Czintós, Elekes, Enyedszentkirály, Felsőmarosujvár, Fugád, Gábed, Gombostelke, Háporton, Hari, Ispánlaka, Istvánháza, Kisakna, Kisapahida, Kisbalázsfalva, Kutyfalva, Lándor, Lőrinczréve, Magyarbagó, Magyarbecze, Magyarbükkös, Magyarcsesztve, Magyarforró, Magyarherepe, Magyarkapud, Magyarlapád, Magyarózd, Magyarsolymos, Magyarsülye, Magyarszentbenedek, Maroscsucs, Marosgezse, Marosgombás, Maroskáptalan, Marosköppánd, Marosnagylak, Marosoroszi, Marosszentjakab, Marosujvár, Megykerék, Miklóslaka, Mikószivás, Nagyenyed, r. t. v., Nagymedvés, Oláhcsesztve, Oláhpéterlaka, Oláhtordos, Paczalka, Tompaháza, Tövis, Túr, Vadverem, Véza.

Comitatul Arad. I. Circumscripția electorală Borosineu. Sediul Borosineu. Comunele: Aldófalva, Almássegres, Almés, Alsóbarakony, Apatelek, Apáti, Barza, Bokszeg, Borosjenő, Csermő, Csígérgyarmat, Csígérszöllős, Dezsóháza, Doroszlófalva, Dud, Felménes, Feltót, Garba, Kávna, Körösvajda, Köved, Kurtakér, Lugozó, Marót, Monyoró, Repszeg, Selénd, Sikula, Somoskeszi, Székesaranyág, Tornova, Ujarkos, Zarándhodos, Zarándnadas.

II. Circumscripția electorală Borossebiș. Sediul: Borossebiș. Comunele: Ácsfalva, Ácsva, Alesil, Alsószakács, Bajnokfalva, Báltfalva, Bogyaifalva, Bonczafalva, Borosberend, Borosroša, Borossebes, Borosztok, Bozós, Bugyfalva, Csobosd, Csucsmező, Dancsfalva, Déce, Dézna, Déznaláz, Édeslak, Fazekastarnó, Gósd, Halmágyesucs, Halmágygórós, Halmágymező, Háromalmás, Holdmezés, Honcztó, Hosszusor, Ignafalva, Irtásfalva, Józás, Józászhely, Keresztespatak, Kertes, Keszend, Kisfeketefalu, Kishalmágy, Kisles, Kismagló, Kistróna, Koroknya, Kókaró, Körösbökény, Körösdombó, Körösfényes, Körösvánd, Köröskocsoba, Madarsák, Martfalva, Menyéd, Menyháza, Mermesd, Mikószalatna, Mosztafalva, Nádalmás, Nagyalmágy, Ocsisor, Olcs, Páfrányos, Pajzs, Parázs, Péleskefalva, Raj, Rékes, Rosztócs, Solymosbucsa, Sövényes, Susányfalva, Szelezsény, Szerb, Talács, Tiszafalva, Vészalja, Vidra, Vojkaháza, Zarándbánya, Zarándpatak, Zombrád, Zöldes, Honczér.

III. Circumscripția electorală Aletea. Sediul Aletea. Comunele: Almáskamarás, Elek, Gyulavarsánd, Medgyesbodzás, Medgyesegyháza, Nagykamarás, Nagypél, Ottlaka, Sikló, Szentmárton.

IV. Circumscripția electorală Chișineu. Sediul Chișineu. Comunele: Ágya, Alsósimánd, Bélzerend, Erdőhegy, Feketegyarmat, Felsősimánd, Kerülő, Kisjenő, Köröscsente, Nadab, Nagyzerend, Seprős, Simonyfalva, Szapáryliget, Székudvar, Szineke, Szinte, Talpas, Tözmiske, Vadász, Zaránd.

V. Circumscripția electorală Pecica-maghiară. Sediul Pecica-maghiară. Comunele: Kispereg, Magyarpécska, Mikelaka, Nagyiratos, Nagyvarjas, Németpereg, Obodróg, Opécska, Óhalom, Szemlak, Zsigmondháza.

VI. Circumscripția electorală Maria-Radna. Sediul Maria-Radna. Comunele: Áldásos, Alsódombó, Alsóköves, Aradkövi, Bányafalva, Farkasháza, Felsőköves, Garassa, Gyorok, Gyulató, Iltó, Kalodva, Kisbaja, Konop, Kovászi, Mariaradna, Marosborsa, Maroscsicsér, Maroshollód, Maroskaproncza, Marosmonyoró, Marospetres, Maroszatna, Maroszeleste, Ménes, Milova, Mondorlak, Oborsa, Odvas, Opálos, Pernyeifalva, Rósa, Soborsin, Solymosvár, Szabadhely, Szarvaság, Temesd, Tok, Torjás, Tótvarád, Újpálos, Vám.

VII. Circumscripția electorală Șiria. Sediul Șiria. Comunele: Erdőkerek, Fakert, Galsa, Kürtös, Mácsa, Magyarád, Muszka, Oszenfanna, Ovarsánd, Pankota, Szentleányfalva, Upanád, Újszentanna, Újvarsánd, Világos, Zimándköz, Zimándujfalu.

(Va urma.)

Reforma administrativă.

Arad, 31 Martie.

Comisia financiară a discutat ieri bugetul de stat. Cu acest prilej ministrul de interne **Ioan Sándor** a făcut cunoscut într-un discurs mai lung principiile reformei administrative plănuite de guvern. Ministrul de interne a spus despre acest proiect următoarele:

Reforma aceasta nu atinge delimitarea geografică a comitatelor, cari își vor menține actuala integritate teritorială. Toți funcționarii comitatensi vor deveni funcționari de stat prin numire. E o necesitate — a spus ministrul — ca statul să ia în mâinile lui administrația, căci pe lângă o guvernare parlamentară și minister responsabil, situația comitatelor e alta, de cum era mai demult.

Pentru alegerea membrilor în congregația comitatensă nu se va crea o nouă normă electorală, și se va menține și pe mai departe virilismul. Cel mai însemnat organ al administrației autonome va rămâne adunarea congregațională. Numărul membrilor congregației comitatense nu se va reduce, dar toate chestiile concrete și cari reclamă o rezolvire urgentă vor aparține sferei de influență a comisiei administrative.

În comisiile administrative numărul elementelor autonome va fi dublat și prin aceasta li se asigură neapărata lor preponderanță, iar ordinea afacerilor se va stabili în așa fel că chestiile de interes comun, de o importanță mai mare să fie dezbătute în ședința plenară, iar chestiile concrete de o importanță mai mică numai în secții. Privitor la chestiile disciplinare se va menține legea care e în vigoare. Competența adunării congregaționale și a comisiei administrative va fi extinsă și asupra altor organe de stat, asupra cărora până acum n'a avut o influență.

Un nou organ administrativ va fi *comisia cercuală*, în a cărei competență vor aparține chestiile locale și care se va compune din elemente, cari cunosc și le interesează mai de aproape aceste chestii. În legătură directă cu activitatea comisiei administrative precum și a celei cercuale vor fi aduse: chestiile școlare și economice. Președintele comisiilor municipale și administrative, respective a subcomisiunilor va fi prefectul care va exercita o controlă asupra tuturor ramurilor administrației din comitatul respectiv.

Subprefectul va rămâne și pe mai departe în fruntea administrației și sferei lui aparține în sens mai restrâns întreagă administrația din comitat. Pe lângă el vor fi în calitate de raportori prim-notarul și vicenotarii, dar aceasta calitate o vor avea și celelalte organe de stat: și sub el vor fi încă inspectoratul, oficiul edil de stat și secțiile sanitare. Comisia administrativă va exercita asupra instrucțiunii peșorale o influență prin inspectorul școlar, iar comisia cercuală prin revizori școlari.

Toți funcționarii cari au datoria să se prezinte în corporațiunile autonome și să reprezinte acolo sfera lor de activitate, vor putea fi trași la răspundere pentru activitatea lor și de respectivele comisii. Astfel în cadrele administrației autonome privitor la chestiile concrete, și chiar și privitor la rezolvirea chestiilor de interes public organul principal e comisia administrativă, care întărită în preponderanță cu elementele administrative autonome, e așezicând o adunare congregațională mai mică. Comisia administrativă se subîmparte în secții, cari vor rezolvi chestiile concrete. Comisia centrală, prevăzută și în legea electorală de sine înțeles se menține.

Pentru ca să nu fie prea multe comisii, se va sista comisia permanentă, a cărei agende le va rezolvi comisia administrativă.

În locul subprefectului, care va fi în viitor un funcționar de stat, va reprezenta punctul de vedere al populației în chestii autonome și de apărare a constituției și în legătură cu aceasta ve exercita dreptul de inițiativă un alt bărbat de încredere ales liber de adunarea congregațională a comitatului. Comitatele vor avea și pe mai departe dreptul de a se adresa parlamentului precum și dreptul de a cere o remediare din partea judecătoriei administrative împotriva anumitor dispozițiuni ale guvernului.

În ce privește pe funcționari începătorii nu vor mai fi aplicați în centru și ministerii ci în comitate și după ce și-au câștigat o experiență în administrația din provincie, vor putea să fie numiți în centru.

Funcționarii din comitate vor fi salarizați egal cu cei de stat.

În sfârșit ministrul și-a exprimat speranța că proiectul despre reforma administrativă în comitate îl va putea prezenta camerei imediat după vacanța de Paști.

Telegrame primite noaptea.

Generalul Coandă în misiune oficială.

București, 31 Martie. — Generalul Coandă a plecat împreună cu familia în vilegiatură spre Egipt. În drum se va abate la Constantinopol și Atena.

Constantinopol, 31 Martie. — Generalul român Coandă a sosit aici și a conferit cu mai mulți bărbați de stat turci.

Berlin, 31 Martie. — Ziarul „Frankfurter Zeitung” are știrea dela corespondentul său din Constantinopol, că generalul Coandă a sosit acolo în misiune oficială ca să facă o apropiere între cele două state, totodată ca arbitru al României să aplaneze conflictele ivite între Turcia și Grecia pe tema insulelor egeice.

Atena, 31 Martie. — Ziarele oficiale au informația că generalul Coandă din Constantinopol va veni aici ca intermediar al României admis de statele în litigiu la rezolvirea chestiunii insulelor egeice. Se prevede că insulele Lesbos și Kios vor primi protectoratul României, rămânând în posesiunea Turciei și Greciei ca un condominiu.

Moștenitorul de tron al României despre tripla alianță.

München, 31 Martie. — „Münchener Neueste Nachrichten” publică o convorbire autentică a principelui moștenitor Ferdinand al României, avută cu diplomații germani, cu ocaziunea vizitei recente. Principele Ferdinand a declarat că e pe deplin convins despre necesitatea alipirii României la tripla alianță. Contrar știrilor răspândite de puterile interesate, România astăzi mai mult ca oricând aderă la tripla alianță.

Bulgaria în fierbere.

Sofia, 31 Martie. — Ministrul președinte a trimis o circulară către toți prefectii să liniștească populația care de teama unui nou război s'a pus în mișcare. Autoritățile sunt îndrumate să aresteze imediat pe toți agenții cari îndeamnă populația săracă să plece în America precum și pe toți agitatorii cari în legătură cu evenimentele din Epir au răspândit știrea despre un nou război general în Balcani.

Intervenții diplomatice pentru articolul contelui Tisza.

Budapesta, 31 Martie. — Articolul publicat de contele Tisza în revista „Igazmodó” a fost reprodus de ziarele franceze și rusești. Cercurile politice ale celor două țări avizate sunt revoltate de modul cum primul ministru tratează posibilitatea și șansele unui război între marile puteri. Se spune că Franța și Rusia ar fi cerut explicații pe cale diplomatică dela guvern în chestia articolului amintit.

Budapesta, 31 Martie. — Contele Tisza a fost chemat la Viena și va pleca în această seară să dea explicații ministerului de externe.

Pápa 31 Martie. — Contele Tisza a fost astăzi aici la instalarea episcopului Németh. Cu trenul de seara a plecat spre Viena.

Dr. BALÁZS EMIL
instituit pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru opere-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

(N. Red. Rezumatul articolului în chestiune a se vedea în numărul nostru de ieri, pe pag. 7-a, col. I.)

Ovreei din România amenință cu emigrare(?)

Budapesta, 31 Martie. — O telegramă sosită aci din București aduce știrea, că între Ovreei din România e mare neliniște, deoarece guvernul român nu dă semne că ar fi dispus să ia măsuri pentru egala îndreptățire a Ovreeilor. În telegrama aceasta, care pare a fi o nouă manoperă a „Alianței israelite”, prin care aceasta încearcă a presiona guvernul român, se mai spune că Ovreeii ar fi luat hotărârea, că, în caz dacă guvernul nu le va împlini pretențiunea, vor emigra cu toții din România.

Doi spioni condamnați.

Viena, 31 Martie. — Tribunalul de aci după o desbatere de 9 zile i-a judecat pe Lindner Flórián, inspector la căile ferate din Bregenz la 2 ani și pe Iuliu Petrici, agent polițienesc în penziune, din Pontafel la 2 ani și jumătate temniță grea. Ambii au fost acuzați de spionaj pentru statul major al armatei rusești. Ei erau obligați să observe flota austro-ungară din Fiume și transporturile sosite pentru flotă.

Nouii jertfe pentru cetitorii noștri.

— Apel către toți Românii buni. —

Cetitorii noștri vor fi observați că începând dela 1 Martie nou „Românului” i s'a dat puțința de a aduce în fiecare dimineață toate știrile importante, interne și externe, cari sosesc la Budapesta ori la Viena până la orele 12 din noaptea; cele senzaționale chiar și mai târziu. În chipul acesta cetitorii „Românului” sunt informați despre toate întâmplările din țară și din străinătate chiar cu o zi mai înainte decât toți aceia, cari își iau informațiunile din ziarele provinciale ori fie și din cele mai de frunte ziare din Budapesta ori din Viena. Acest serviciu informativ însă ne impune cheltuieli noi de mai multe mii de coroane pe an.

„Românul” este susținut de cei mai de frunte scriitori ai neamului nostru și ne-am dat osteneți enorme ca ziarul acesta să devină ceea ce trebuie să fie: lumina vieții noastre românești și cel mai înflăcărat organ pentru propaganda aspirațiilor noastre naționale. Au fost mari jertfele cari s'au adus și imense energiile cari s'au cheltuit în acest scop, dar noi totuși simțim că avem încă mult de jertfit și foarte mult de muncit până când „Românul” va ajunge la culmea, unde îl dorim. În timpul apropiat paginile acestui ziar vor trebui sporite, cuprinsul lui îmbogățit și variat. Avem în scopul acesta asigurările cele mai îmbucurătoare din partea fruntașilor vieții noastre literare, școlare, bisericești și economice și nu ne îndoim, că în timp relativ scurt ne vom apropia de scopul dorințelor noastre.

În munca noastră însă, pe care o săvârșim pentru întărirea acestei cetăți a ființei noastre naționale aici la marginile cele mai apusene ale teritoriului nostru etnic, unde zilnic oferim plepturile noastre loviturilor valurilor dușmane, avem cea mai ardentă lipsă de sprijinul tuturor Românilor cinstiți. „Românul” a ajuns, ce e drept, la acel număr de abonați (acum buni plătitori), la care nu a fost niciodată vr'un ziar românesc dela noi (aproape de 5000), dar totuși pentruca să putem aduce acest ziar la culmile, unde el trebuie să fie, numărul abonaților noștri ar trebui cel puțin dublat.

Se apropie acum luna lui April, al doilea trimestru al acestui an și noi ne grăbim a repeta rugămintea noastră către toți Românii cu dor și iubire pentru neamul lor și cu înțelegere pentru rostul acestui ziar: săriți în ajutorul nostru! Dacă fiecare abonat va câștiga încă unul, scopul nostru este aproape de împlinire. Adresăm rugămintea noastră nu numai Românilor din Ungaria și Ardeal, dar și fraților noștri din Regat, cari nu pot da un sprijin mai efectiv cauzei slințe, pentru care ne jertfim, decât abonându-se la „Românul”, acest drapel curat al aspirațiilor noastre naționale.

Credem că apelul nostru va fi ascultat.

Redacția „ROMÂNULUI”.

INFORMAȚIUNI

Obrăznicia jidovilor maghiari.

Arad, 31 Martie 1914.

Jidovii Ungurilor își iau nasul la purtare. Spurcații jidănași dela fițuca de bulevard din Budapesta „Az Est” adeseori au crezut, că pot insulta neamul românesc fără a fi expuși a li se aplica câteva pălmi peste obrazul lor pistrii. Credem însă, că în curând paciența proverbială a Românilui se va sfârși și-l sfătuim pe domnul Miklós Andor să contenească cu porciile sale jidovești, căci poate să-i iasă curajul prin căciulă.

Obraznicii ăștia acum în mai multe rânduri vorbesc despre poporul românesc într'un chip, căruia nu i se poate răspunde pe hârtie, decât numai cu biciușca peste obraz. Iată ce scrie ticălosul ăsta de jidan în numărul de azi al fițucei sale, făcându-se supărat pentru meetingul Ligei culturale din București:

— Broasca română într'atăta a umflat-o amiciția lui Tisza, că azi se crede bou. La congresul așanumitel Ligi a aranjat apoi astfel de urlete societatea de pactare a lui Tisza, că urechile treze și culte ale Europei erau să asurzească. Ne mai amintind despre prostia politică a profesorilor lor de universitate, a generalilor și altor militari, trebuie să primim cu hohote de râs declarația inteligenței lor de opincari, că Românii pentru aceea au drept la Ungaria, fiindcă cultura românească este pe o treaptă cu a Ungurilor. Față de această insolentă dispăre aproape sârmana amenințare, că armata română petecită va să disolve Ungaria.

Intr'adevăr, un biet popor, care numai acum de curind a fost prezentat săpunului, nu poate să cânte cucuricu mai strident. Cântă numai cucuricu, sârmanul, și creadă că steaua sa de mare putere roșește în aurora dimineții și nu nasul său înroșit de rachi. Dacă li-e dragă minciuna obraznică, s'o spună sârmanii, noi putem să-i privim cu liniștea unui popor de cultură. Să-i privim, cum privesc Rușii pe Românul nostru reprezentativ, pe Tisza, care iarăși nu de rachi s'a făcut roșu, ci de străngerea de mână a împăratului german.

Oare nu se aillă în Budapesta un tânăr sportiv român, care să-i tragă obraznicului Miklós Andor două pălmi zdravene?

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme uscată, noaptea rece.

Prognostic telegrafic: uscat, la ost și nord ger. Temperatura la amiazi a fost: 8.8 C.

Dela comitetul societății teatrale. (Comunicat). Intrunindu-se în 28 și 29 Martie a. c., în Brașov, comitetul „Societății pentru fond de teatru român”, sub presiunea dlui Dr. Alexandru Vaida, în ședință plenară, fiind de față dnii: Dr. Valeriu Branisce (Lugoj), Dr. Iosif Blaga (Brașov), Dr. Tiberiu Brediceanu (Brașov), Dr. Gh. Dobrin (Lugoj), Vasilie Goldiș (Arad), Dr. Iuliu Maniu (Blaj) și Dr. Nic. Vecerdea (Brașov), a rezolvit toate afacerile curente și a luat în desbatere măsurile ce se vor dovedi necesare pentru lucrările de tranziție dela vechiul plan de acțiune, a cărui vigoare expiră, la noul plan de acțiune, care nu este într'ou toate pus în practică. Îndeosebi s'a resimțit trebuința a se iniția lucrările pregătitoare pentru clara definire a problemelor societății după modificarea de statute și a desluși opinia publică românească, care în multe privințe nu este încă pe deplin orientată asupra acestor probleme și a măsurii, în care acum se pot rezolvi.

Pentru censurarea pieselor intrate la concurs („fundațiunea Dr. Ioan Mihu”) s'au ales două comisii, constătătoare din dnii: Ion Agârbiceanu (Orlat), Axente Banciu (Brașov) și Dr. Alex. Bogdan (Brașov) — pentru partea literară — și dnii Gh. Dima (Brașov), Iacob Mureșianu (Blaj) și Dr. Guilelm Șorban (Dej) — pentru partea muzicală.

Biroul s'a constituit astfel: preș.: Dr. Alex. Vaida; vice-preș.: Vasilie Goldiș; secretar:

Dr. Tiberiu Brediceanu; casier: Dr. Nic. Vecerdea; controlor: Dr. Iosif Blaga; membrii în comitet: Dr. Valeriu Branisce, Dr. Gh. Dobrin, Dr. Iuliu Maniu.

Reprezentarea operetei „Crai nou” în Caransebeș. „Societatea română de cântări și muzică” din Caransebeș va reprezenta la Dumineca Tomii din acest an opereta „Craiu nou” de marele compozitor al neamului nostru Ciprian Porumbescu.

Reușita acestei reprezentări este asigurată prin faptul că distinsa noastră cântăreață dna Lucia Cosma, reîntorcându-se din turneul ei artistic făcut în România, a binevoit să primească rolul principal, Dochța, în numita operetă. În felul acesta dna Lucia Cosma dă prilej și Românilor din sudul Bănățului să-i audă fermecătoarea voce, cu care a pus lumea artistică în uimire.

Asemenea s'a obținut pentru rolul „Aniceii” și concursul prețios al mult apreciatei noastre cântărețe dna Elisabeta Jurca din Lugoj, absolventă a conservatorului din Iași. Celelalte roluri vor fi susținute de cele mai bune forțe ale corului caransebeșan; iar partea orchestrală de muzica militară.

Costumele pentru coriști le va lifera atelierul de țesătorie din Orăștie.

În felul acesta cele două seri dea Dumineca Tomii din acest an vor fi pentru frații din Caransebeș și jur o adevărată elevare sufletească.

Atragem deci atenția publicului nostru să se intereseze de cu bună vreme de bilete.

Un suflet de româncă. Cetim în „Indrumarea” din T.-Măgurele:

Este lucru hotărât că principesa Elisabeta, fiica principelui moștenitor al tronului, — cea mai frumoasă dintre principese, — se va căsători în curând cu principele moștenitor al Greciei.

Cei care știu multe, spun că cu multă greutate, principesa Elisabeta s'a hotărât la această căsătorie, nu fiindcă ar fi visat o împărăție mai mare decât regatul Greciei, dar fiindcă nu voia să părăsească țara în care s'a născut, și în care și-a petrecut cu drag cei dintâi ani ai vieții sale, în mijlocul iubirii tuturor.

Dorința sa de a rămâne, pentru totdeauna la noi, nu se poate îndeplini ușor căci noi Românii nu avem prinți, cu cari s'ar fi putut căsători.

Știm pozitiv însă că, primind această căsătorie, a pus două condițiuni, cari vor forma un fel de lege fundamentală.

Aceste condițiuni sunt:

1) Să vină cel puțin de două ori pe an, în București și la Sinaia, adică iarna și vara.

2) Murind, corpul său să fie adus în țară și depus la Curtea de Argeș sau Sinaia.

Aceste sentimente pentru un suflet tânăr, de 18 ani, sunt dovada unei dragoste înălțătoare, pentru țara noastră.

Această iubire sinceră, pe cât de naiv, dar pe atâta de puternic exprimată, ar trebui să fie o lecție pentru unii și un exemplu de imitat pentru alții.

Mizerabile afaceri jidovești. Din Budapesta ni se scrie: Reprezentării mai multor firme de aici au îmbătat și îmbată pe bieții învățători români să cumpere sau să se înscrie pentru cumpărarea unor cărți fără valoare.

Un pericunat se recomandă pretutindeni ca ofițer în ministerul de culte și le promite învățătorilor marea cu sarea, pentru ai prinde să comande un „Lexicon” care e opul său. La subscriere e vorba de o carte cu 8—12 cor. și învățătorul nostru se trezește acasă cu un op care costă 56 coroane sau mai mult.

Mulți învățători români vor fi fost păcăliți în acest fel, de aceea îi rugăm pe toți cei trași pe sfoară să-l înștiințeze despre acest fapt pe d. Dr. George Costa Budapesta, Rozsa ut. 10. H. 6., care va pune mâna pe șarlatan și-i va aplica o lecție pentru acest felu de escrocherie.

P. S. Ziarele românești sunt rugate să reproducă această știre.

Moartea medicului Dr. Zaharia Maniu. În zilele trecute am publicat o mică informație des-

pre încetarea din viață a lui Dr. Zaharia Maniu medic la spitalul de alienați din Cernăuți, care a murit la doi ani după ce a părăsit băncile facultății de medicină din Viena, unde a făcut studii strălucite.

Studentii mai vechi dela Viena ar putea spune multe lucruri frumoase despre acest muncitor tânăr ardelean, ale cărui calități au fost apreciate de tinerimea universitară din Viena cari l'a ales cu vre-o trei ani înainte, președinte al societății „România Jună”.

La spitalul din Cernăuți s'a bucurat Zaharie Maniu de toată simpatia și încrederea superiorilor și colegilor săi. Deși tânăr în vara anului trecut direcțiunea institutului l'a încredințat s'o reprezinte la congresul internațional de psihiatrie din Goertz, unde el a vorbit despre „Influența substanțelor sedative asupra sistemului nervos.”

În timpul din urmă Zaharie Maniu pregătea pentru publicare mai multe lucrări din domeniul psihiatriei cari desigur i-ar fi asigurat acestui activ tânăr un bun nume între medicii români.

O îngrozitoare sinucidere. În Madrid a avut loc zilele acestea o îngrozitoare sinucidere. Un mare comerciant: Salvador Lopez, în urma unor speculațiuni nerocoase, și-a pus alături capăt vieții într'un chip înfiorător. S'a urcat în vârful turnului catedralei și a sărit de acolo în adâncimea ce se căsca sub el. În cădere trupul lui a căzut peste sârmele telegrafice, cari i-au despărțit capul de corp. Capul spărgând fereastra a căzut în camera de biliard a unei cafenele apropiate.

Condamnarea unui student din Lemberg, de către o judecătorie rusească. Din Lublin se anunță: Studentul Rzerwuskj dela universitatea din Lemberg, fiind acuzat că face parte din comitetul revoluționar, a fost condamnat de judecătoria de acolo, la trimitere în Siberia.

Sufragetele din Paris. Din Paris vine știrea, că un mare număr de sufragete au ținut într'o casă privată o adunare pentru drepturile femeilor. După adunare sufragetele au voit să facă demonstrații de stradă, au fost însă împiedecate de poliție.

Accidentul mortal al guvernului Băncii naționale grecești. Din Atena vine știrea, că guvernorul băncii naționale a Greciei, Valaoritis, făcând o excursiune cu o barcă cu motor, pe care o conducea el însuși, barca lui s'a lovit de-o altă barcă și s'a scufundat.

Călătoria mareșalului Liman la Smirna. Din Constantinopol se anunță: Mareșalul Liman von Sandres a plecat la Smirna însoțit de mulți ofițeri.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incușierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (MI 1621)

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 31 Martie.

Grâu pe Aprilie	12.75
Grâu pe Mai	12.62
Grâu pe Octomvrie	11.26
Secară pe Aprilie	10.25
Secară pe Octomvrie	8.75
Ovăș pe Aprilie	7.87
Ovăș pe Octomvrie	7.80
Porumb pe Mai	6.80

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Societatea acționară „HEBE” Sângeorzul-român (Oláhszentgyörgy).

Concurs.

Pentru ocuparea postului de contabil la societatea acționară „HEBE” din Sângeorzul român (Oláhszentgyörgy) conform hotărârei direcțiunei de dtto 5 Martie a. c. escriu concurs.

Reflectanții să-și înainteze cererile prevăzute cu documente originale referitoare la calificare și serviciul de până acum, notând totodată și aceea, că sunt în stare a compune independent bilanțuri și espunând, că pe lângă ce salar etc., ar fi aplicați a ocupa postul, — cel mult până la 15 Aprilie la subscrisul în Dej (Dés).

Postul este a se ocupa cu 1 eventual 15 Mai.

Competenții cari vor putea dovedi praxă comercială vor fi preferiți.

Dr. T. Mihali.

deputat distal, președintele societății

(He 1996)

Intr'o comună românească din comitatul Arad, se află de vânzare

O prăvălie și crâșmă

cu bun renume, care se vinde pe lângă cele mai favorabile condiții. Cei interesați se pot adresa la biroul de intermediator a domnului

Lustbader Adolf

Arad, str. Zrinyi Nr. 4. Telefon 961.
(Lu 1990—6)

Bătăturile,

scortoșenia pielii, arciilor de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coroaună 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Klály-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORONĂ” la Győr

S'a ieftinit cafeaua

ATLANTICA

IMPORT DE CAFEĂ ȘI TEA

ARAD, bulev. Andrassy nr. 20.

(A 1937)

Alte K. K. Feldapotheke

WIEN, I. Stefansplatz 8.

Depozit de toffelul de preparate farmacologice și cosmetice din țară și străinătate.

CREMĂ HAZELINE. Cel mai probat cosmetic pentru pele crispată aspră și pentru inflamațiuni de pele de orice natură. — Tubul costă . . . cor. 2.10 și 1.20

POMADĂ ORIENTALĂ împotriva petelor de pe față . . . cor. 1.60
La aceasta săpun . . . — 70 fil.

PETROSOL fluid împotriva asudării picioarelor efect sigur, prețul . cor. 1.20
(E 1950)

Radó Gyula

prăvălie de confecțiuni pentru dame în ARAD.

Noutăți în

COSTUME

din cotielen, pepita și alte stofe la modă cu cel mai bun croi, acum dela 35 cor. în sus.

JACHETE

după moda cea mai nouă.

Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachete de mătăasă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copii,
Haine pentru fetițe,
Talii,
Halate,
Fuste,
Mantale de lister și gumă
în asortiment extraordinar.

Bluze și haine de do'ia.

Prețuri fixe! Telefon: 238.

(Ra 1995)

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3.50

” ” ” mici K 2. —

Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

TELEFON: 11-75.

No 1222

Mokos Sándor

VOPSEȘTE!

CURĂȚEȘTE!

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl guleri și manșete în mod inecceptionabil.

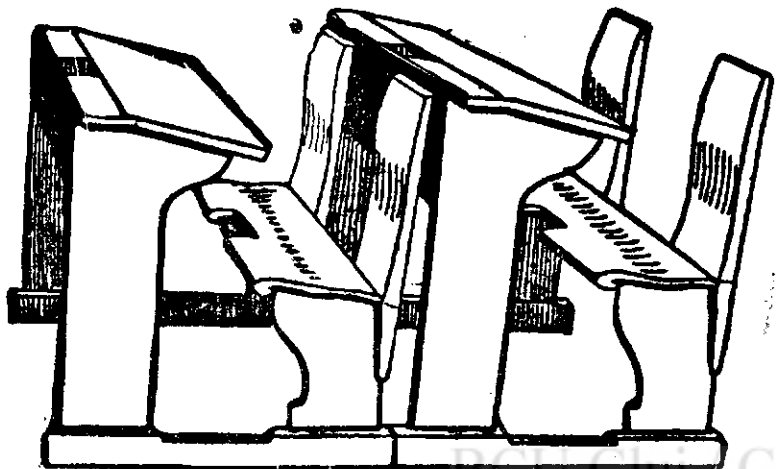
Fabrica: strada Körö nrul 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákocsi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor
Oradea-mare (Nagyvárad).

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri. :: serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

INGINER

CAROL GRAEFF,

birou tehnic și întreprindere de instalațiuni

Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apeducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferază motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate.

Magazin permanent de totfelul de lampe electrice și material de instalațiuni.

Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligațiune.

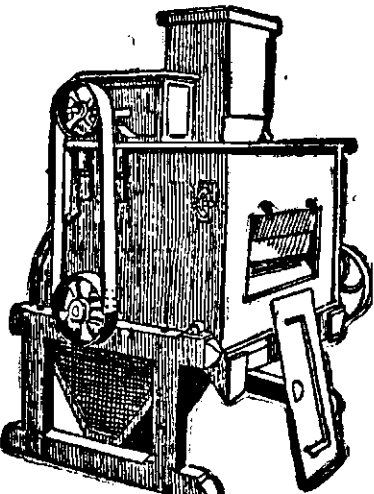
Plătiri în rate! Ga 1849 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani. :: Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

Kutsera István

Instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice bransă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comenzi în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

Ku 1602)

Fiecare

are deja cunoștință!

că cele mai bune și mai ieftine

parfumerii

și stropitoare de Paști

se pot procura dela

Drogheria Centrală

Vas Sándor és Társa

Arad, Bulev. Andrásy.

Va 1998

DIMITRIE MESSAROS

prăvălie de coloni-
ale și delicatose ::

ARAD, Colțul străzilor Erzsébet királyné-körut și Eötvös. Telefon 910.

Recomandă pe sărbătorile paștelor articolele sale de prima calitate, licheruri excelente din patrie și străinătate, coniacuri fine, rumuri și șampanii excelente. La cumpărare de licher și coniac :: 10%^o rabat. Așteptând comanda mult onoratului public semnez ::
Cu profundă stimă

DIMITRIE MESSAROS

comerciant de colo-
niale și delicatose.

È în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrate de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

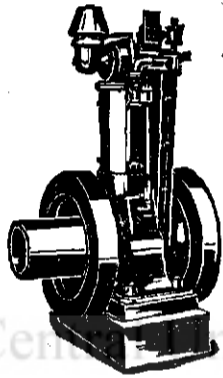
fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.). Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str.

Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

Szegő Ferencz

és Társa
gépkereskedelmi vállalata

BUDAPEST,
V. Szabadság-tér 17.

(Tözsdepalota).

Agentia principală în Ungaria a fabricii de motoare sistem „Teco” a firmei Tobler et Co. din Berlin. Motor cu benzină, excelent cu patru pârle fără ventil.

Cele mai noi stabilimente de motoare pentru absorbirea gazurilor și motoare-Diesel.

Garanta cea mai mare. Condițiuni favorabile de plată. Cereți catalog. Se 1822

Ceasornice,
Bijuterii,
Gramofoane, Plăci.

Chiar și pentru
plătiri în rate.

Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-litere 80 fileri. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articlii pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofoanele noi se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparație o garanție de 5 ani. Atelier de reparație pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur și argint sdrobot. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Seghedin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețuri ilustrat gratis. Permanent nouități de plăci românești.

To 1253

Hoffmann Sándor, magazin de dantele

ARA D, numai în Andrásy-tér numărul 20. (palatul Fischer Eliz).

Ciorapi de mătasă în culoare neagră, și altă culoare.

Mănuși groase în orice culoare, 50 fileri.

Au sosit voalurile „TANGO”, în orice culoare.

Ciorapi de școală calitate excelentă, dela 37 fl. în sus.

Mare hală de dantele până la finea lui Martie

dantele fine de malin, rüché, broderii, funde, țesături de dantele, gulere de dantele, asortiment foarte bogat, prețuri foarte moderate. Decoruri pentru haine, blane și totfelul de achisite p. cusătoare și p. casă, tivituri de blană 1-60 metru în orice culoare.

TRUSOURI P. PĂPUȘE. Perine lungi p. botez, cu broderie 2—, 3—, 4— cor. Perine lungi p. botez, cu broderie elvețiană 5—, 6—, 7—, 9— cor. Plapume pichet, cu broderie elvețiană 4—, 5—, 6—, 7— cor. Cămăși p. păpușe, rochuri patente, tetrapelence, lepedeie de gumă, cu prețuri foarte moderate — Vânzare excepțională de albituri pentru femei. — Broderii fine de gaz și materii de dantelă în rămășițe cu prețuri foarte ieftine.

Ho 1886

Roș să priviți vitrinele mele

Broderii dela
10 fileri
în sus.

Dantele fine de ață,
1 m. 27 fl.

Funde lato, de
2500 m. 1 m. 48 fl.,
în orice culoare.

Gamașe cu nasturi
p. femei și bărbați.

Léber Gyula

prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

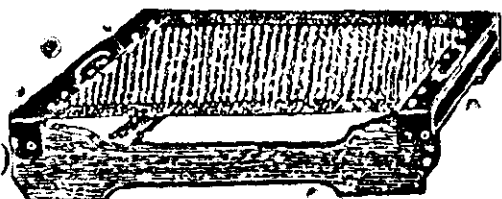
(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

Folos puțin, circulație mare.

Fabrica Első szabadkai sodronyszövő fonó- és vasszerkezeti gyár in Szabadka

execută și expediază grabnic țesături de sârmă în 6 și în 4 colțuri, matrațe în cadre de lemn și fer, săte, ciururi și țesături de Rabinz, săte și ciururi gata.

(Bu 1875)

Ciururi pentru risip și pentru apărarea contra schinteiilor. Foiu pentru biserici, ferestri de fer și scutitoare de ferestri și totfelul de lucrări în această branșă.

Prețurile și lucrările mele sunt afară de concurență.

Cereți-mi oferte.

Inșelarea exclusă.

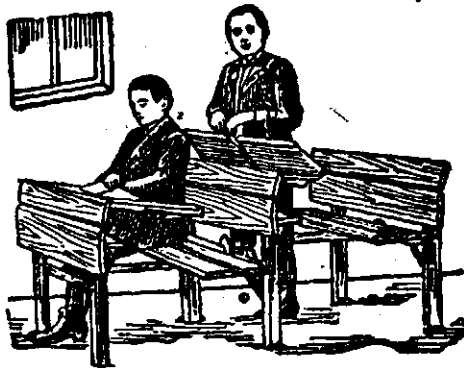
Bănci de școală moderne și igienice după diferite sisteme, se găsesc de vânzare la

Czell és Frank

fabrică de bănci de școală brev. și de mobile de aramă și de fier

BRAȘOV (BRASSÓ).

Ce 260

Tot aci se pot procura mobile de aramă și fier pentru sanatorii, oteluri și dormitoare, pe lângă condițiuni favorabile de plătire. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

FISCHER BÉLA,

fotograf, **FĂGĂRAȘ - (FOGARAS),** piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriți de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografiu. FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

In mai multe rânduri decorat. || Fondat în anul 1884

Aduc la cunoștința

on. mușterii că

întreg asortimentul de

ghete Kobrak

le vând cu prețuri sub prețul de fabrică.

Priviți prețurile ieftine din galantare!!

FIȚI ATENȚI LA FIRMĂ!

Lányi Marcell

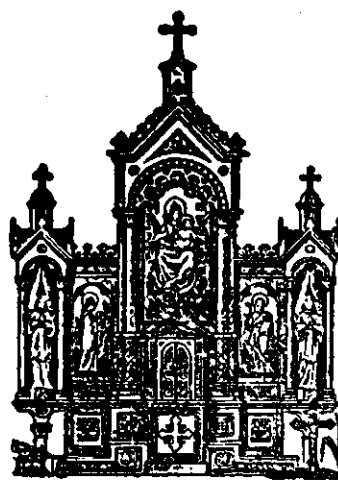
magazin de ghete

Arad, Str. Atzél Péter 1.

(La 1965-10)

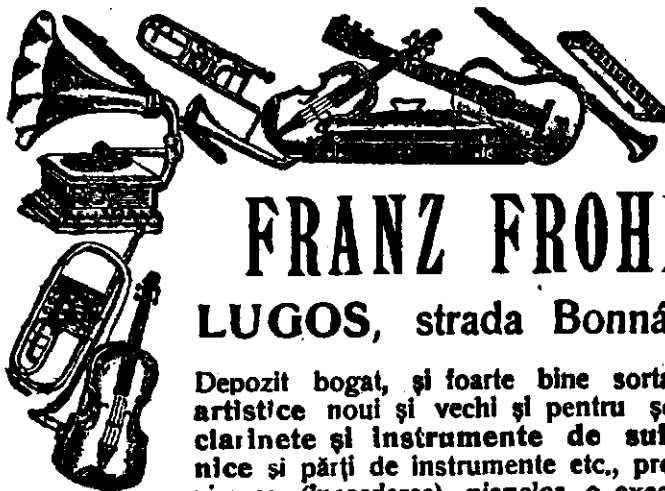
Heckenast János

constructor de altare, sculptor și arhitect. Restauratorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primește spre aurire tot ce se face de această branșă. Ho 1402

Prețuri moderate. || Condițiuni favorabile de plătit.

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

FRANZ FROHMAN

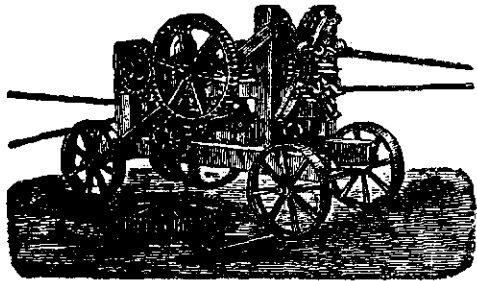
LUGOS, strada Bonnáz nr. 10.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, armonice și părți de instrumente etc., precum și armonizarea (incordarea) pianelor o execută excelent.

Gramofoane, plăci, asortiment bogat. — Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanția. — Reparaturile se execută conștiințios și artistic. (F 1316)

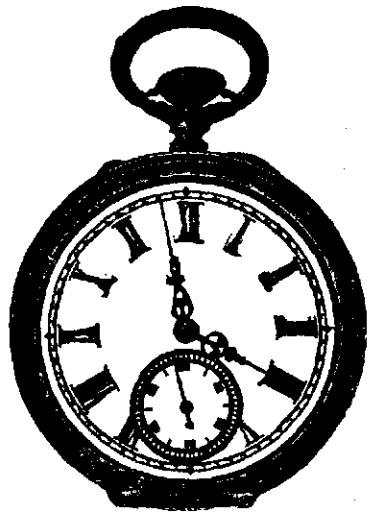
Ha 1877

Mașini **funării** și unelte ca specialitate de
pentru **ani îndelungați** se execută
solid în fabrica de mașini

ADAM HAUK
APATIN. UNGARIA.

Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai acela vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul”, (adecă scriu că a cetii
„ anunțul în „Românul”).

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Délezeg Pál

PIETRAK

BISTRIȚA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provincă asupra

magazinului de pietre mormântale și atelierului de piatrărie.

Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc — Execută totfelul de lucrări de piatrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri, și stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și auzirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin. — Prospece și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firma să n'o confundați cu alte firme similare. Na 1347

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcasa ung. 99,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în
Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de instituttele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății. — Prospece, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori, buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
Ba 240—156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.